

יום שני כ"ט באייר תשע"ה

שו"ת סיכום הדף היומי

מ"ל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מייל או לפקס.

ניתן להפיץ לזיכוי הרבים תחת השם 'נר שמואל' בלבד

נר שמואל

לע"נ ר' שמואל ב"ר יצחק זצ"ל

כתובות - ק"ה

1. **משנה - אשה שהלך בעלה למדינת הים ותובעת מזונותיה. מתי תשבע שלא עכבה בידה משל בעלה?**
חנן: בסוף כשישמעו שמת ותבא לגבות כתובתה. בני כהנים גדולים: אף בתחילה כשגובה את המזונות.
[חנן אמר 2 דברים ולא הודו לו חכמים, אדמון 7 ולא הודו, ויבואר לקמן.]
2. **שנינו 'שני דייני גזירות היו בירושלים אדמון וחנן בן אבישולם' - כיצד מתיישב עם ברייתות שמשמע אחרת?**
 - א. **שלשה דייני גזירות היו בירושלים ... וחנן המצרי .. הביאור א. תנא דמשנתנו לא מחשיב את חנן המצרי. ב. היו גוזרין גזירות על גזילות, כגון: בהמה שקיטמה נטיעה - לר' יוסי קנסו דיינים אלו את בעל הבהמה: נטיעה בת שנתה - שתי כסף, בת שתי שנים - ארבע כסף.**
 - ב. **שלשה דייני גזירות ... נחום - הביאור: הברייתא בשיטת ר' נתן שסבר שאף נחום המדי היה מגוזרי גזירות אבל לא הודו לו חכמים.**
 - ג. **רבי אושעיא: 394 בתי דינין היו בירושלים, כנגדן [כמספרן] בתי כנסיות, וכנגדן בתי מדרשות, וכנגדן בתי סופרים. הביאור: אכן היה הרבה דיינים ומשנתנו מתיחסת לגוזרי גזירות.**
 - ד. **עוד שנינו: גוזרי הגזירות היו נוטלין שכרן 99 מנה מתרומת הלשכה, ואם לא ספק למזונותיהם, אע"פ שלא רצו - מוסיפין עליהן.**
3. **קרנא היה נוטל סלע מן הזכאי וסלע מן החייב ואח"כ היה דן. כיצד עשה כך הרי אסור לדיין לקחת כסף?**
 - א. **אין לתרץ כיון שלקח משניהם - כיון ששנינו... אפי' לזכות את הזכאי ולחייב את החייב, אמרה תורה: ושוחד לא תקח.**
 - ב. **אין לתרץ שקרנא לא לקח בתורת שוחד אלא בתורת אגרא, כיון ששנינו: הנוטל שכר לדון - דינו בטלין.**
 - ג. **אלא האיסור לקחת שכר עבור הדין, אבל שכר בטלה של הדיין מותר.**
 - ד. **ומה ששנינו: מכווער הדיין שנוטל שכר לדון, אלא שדינו דין. מדובר כשגובה שכר בטלה ולא מוכח שאכן היה מרויח כסף בזמן זה. ואכן קרנא בזמן זה היה יכול להתפרנס מלהריח יין. [וכן רב הונא כשהיו רוצים שידון היה אומר הבו אדם שישאב מים במקומי.]**
4. **אלו מעשים ומימרות בחומרת שוחד למדנו?**
 - א. **כמה סמויות עיניהן של מקבלי שוחד - אדם חש בעיניו נותן ממון לרופא, ספק מתרפא ספק אינו מתרפא, והן נוטלין שוה פרוטה ומסמין עיניהן, שנאמר: כי השוחד יעור פקחים.**
 - ב. **כי השוחד יעור עיני חכמים - אפילו חכם גדול ולוקח שוחד, אינו נפטר מן העולם בלא סמויות הלב; ויסלף דברי צדיקים אפילו צדיק גמור ולוקח שוחד, אינו נפטר מן העולם בלא טירוף דעת. [ובהו"א רצו לומר ק"ו לטפשים ורשעים ודחו שהרי הם לא יהיו דיינים.]**
 - ג. **'מלך במשפט יעמיד ארץ ואיש תרומות יהרסנה' אם דומה למלך שאינו צריך לכלום - יעמיד ארץ, ואם דומה לכהן שמחזר על הגרנות - יהרסנה.**
 - ד. **דיין הרגיל לשאול מבני עירו בהמות או כלים - פסול לדון. אמנם אם גם הוא משאיל לאחרים כשר. [רבא היה שואל רק כדי להחשיבם.]**
 - ה. **הטעם של שוחד - כיון שקיבל ממנו התקרבה אליו דעתו ונחשב כגופו, ואין אדם רואה חובה לעצמו. שוחד - שהוא חד.**
 - ו. **רב פפא: לא ידון אדם את מי שאוהב כיון שלא יראה לו חובה, ולא ידון את מי ששונא כיון שלא יראה לו זכות.**
 - ז. **אביי: צורבא מרבנן שבני עירו אוהבים אותו, אין זה משום שמעולה הוא אלא כיון שלא מוכיח אותם במילי דשמיא.**
 - ח. **רבא: בתחילה חשבתני שכל בני מחוזא אוהבים אותי וכשנהייתי דיין חשבתני שחלק אוהבים וחלק שונאים. כיון שראו שאת מי שאני מחייב היום אני מזכה למחר, אמרתי אם אוהבים כולם יאהבו ואם שונאים כולם ישנאו.**
 - ט. **ושוחד לא תקח - אפילו שוחד דברים נמי אסור, [מדלא כתיב בצע לא תקח שמשמעו רק ממון].**
 - י. **דוגמא לשוחד דברים - שמואל עבר על הגשר בא אדם ונתן לו יד לסומכו, שאלו שמואל מה מעשיך, אמר לו יש לי דין לדון לפניך אמר לו פוסל אני את עצמי כעת לדון אותך. [והגמרא מביאה עוד מעשים דומים באמוראים אחרים]**
 - יא. **ר' ישמעאל בר' יוסי, היה רגיל אריסו להביא לו בכל ער"ש סל פירות, פעם אחת הביא ביום ה', שאלו מדוע, ענה כיון שיש לי דין אצלך אמרתי אביא כבר בדרך את הפירות, פסל ר' ישמעאל את עצמו לדון, הושיב דיינים אחרים שידונו אותו ובזמן שהיה הולך ובא, אמר ר' ישמעאל לעצמו אם ירצה יטען כך וכו' אמר: תיפח נפשם של מקבלי שוחד, ומה אני שלא נטלתי, ואם נטלתי שלי נטלתי - כך, מקבלי שוחד על אחת כמה וכמה. והגמרא מביאה מעשה דומה בר' ישמעאל בר אלישע שאדם הביא לו ראשית הגז וכו'.**

[המעשה ברב ענן בדף הבא]